

გაგება და ბ) metakognიური და მეტალინგვისტური სტრატეგიები, რომლებიც ხელს უწყობს ენის სწავლას (ფიქჯერალიდი, სენა-ჰანი, 2000).

ფლაუერი და ჰეისი ვერის პროცეს განიხილეს კოგნიტური ფუნქციის ტალღის სიღრმის (ფლაუერი, ჰეისი, 1981), ამდენად, მკვლევრები ასკვნიათ, ამ პროცესის მაქსიატები სეიზიება უნივერსალური და საერთო იყოს სწავდასწავლისთვის.

ბოლო პერიოდის კვლევები კიდევ უფრო ახივობენ კვლევის სფეროს, კონკრეტული სედეგები მიჩვენებია ფოკუსი გუფებთან სწავდასწავლის ტიპის მუშაობის საფუძველზე. ერი ფუკუდა სეისწავლის ვიგნიერების კომპონენტების, ვერისა და კიტხვის უნარებსა და მათ მიმართებას პირველი და მეორე ენების სწავლების სემტხვევაში. თეგტის ორგანიზების მეტაკოგნიტური კოდნა საერთოა ენათა უმრავლესობისთვის, ამდენად, ტრანსფერს ეკვმდებარება სვოედ ამ დონისთვის დამაქსიატებელი სტრატეგიები. გადამწყვეტ როლს ტამაშობს სემსწავლის ენის ფლობის დონე (ფუკუდა, 371, 372).

ვერის პროცესში ორმხრივი ტრანსფერის სეზაილებლობა საუბრობენ მკვლევრები ჰიროი კობაიაში, კაროლინერტი. ისინი ასკვნიათ, რომ ვერიტი კოდნის ტრანსფერი არ არის კალმხრივი, ხორცილებს ორივე მიმართულებით: L1 ↔ L2. ამას ნათელია ყოფს მეტადისკურსული მარკერების გამოყენების ტენდენცია პირველი და მეორე ენის გუფების მიერ. პირველი ენაში

მომხმარებელი ვერის სწავლების კურსი განაპირობებს ვერიტი უნარების გამოყენების როგორც პირველი, ისე მეორე ენის დონეზე. ტრანსფერს ეკვმდებარება ასევე არგუმენტირებული თეგტის სტრუქტურის მაქსიატები და დისკურსული მარკერები (ჰიროი კობაიაში, კაროლინერტი, 2008).

განსხვავებული მიდგომა აკვირდება იოსიფიმი კოხროს. ავტორი განიხილავს გლობალური თეგტის სტრუქტურის, ესეხარისხისა და ტხზულების სხვა მაქსიატების ურთიერთდაკავშირებულობას კორელაციური ანალიზის მეშვეობით. იგი ასკვნის, რომ გლობალური სტრუქტურა მუდროდ უკავსირდება ტხზულების ხარისხს L1 და L2 ენებში. იგი ასევე გვიჩვენებს, რომ მეორე ენის ფლობის მარალი დონე გარკვეული მიზეზების გამო არ უკავსირდება ტხზულების ხარისხს. კატარებელი ეკსპერიმენტისა და რეპროდუცირების კვლევის მეთოდის საფუძველზე, ავტორი ასევე ასკვნის, რომ გლობალური თეგტის სტრუქტურა არ ეკვმდებარება ტრანსფერის პროცესს მეორე ენის ტხზულების სემნისას (კოხრო, 2009, 16).

მეტაკოგნიტური კოდნისა და პირველი ენის განხორციელებული ვერის პროცესი უსაუბროდ უკავსირდება მეორე ენის სესრულებული ტხზულების ხარისხისა და სეფაზებას. უფრო მეტი, გარკვეული სემტხვევაში L1 ვერიტი უნარები პირდაპირ გავლენას ახდენს ამ პროცესზე. ამას განაპირობებს ლინგვისტური კოდნა (ორტოგრაფია, ლექსიკური ერთეულების სერცევა, გრამატიკა და ვინადების აგება) და ამ კოდნის

გამოყენების ტექნიკა. ავტორები ასკნიან, რომ პირველი ენის განსხვავებით, მეტაკognitური ცოდნა ნაკლებად მნიშვნელოვანია მეორე ენაზე განხორციელებული ღრუბრიანი პროცესისათვის (რობ. სუნენი, ამოსგელდერიანი..., 2003).

კვლევითი მიზნები:

ვინამდებარე ნაშრომის მიზანია, განვსაზღვროთ კვლევებისა და მონაცემების გატვირთვის უნარი, ანუ ის უნარი, რომელიც აკმაყოფილებს დამოუკიდებელ და კარტულ სივრცეში ამ ტვირთსაზრის პრობლემების გადაჭრის მდებარეობის ამდენად, კვლევითი მეთოდის ამოცანის კონკრეტულ ფოკუსს გატვირთვის მდებარეობის კონკრეტული შემთხვევის კვლევის გაცემა:

- ახდენს თუ არა გავლენას მსოფლიოში ენის მეორე ენის ღრუბრიანი კომპონენტის სწავლისას?
- იყენებენ თუ არა მეორე ენის სწავლის ელემენტები მსოფლიოში ენის მეორე ენაზე ღრუბრიანი ტექსტის სწავლისას?
- როგორი ტიპის ტექსტების სწავლა უადვილებს მეორე ენის სწავლის ელემენტების კარტულ ენაზე?
- რა კognitური, სოციოლინგვისტური, სოციოკულტურული და სტრატეგიული ფაქტორები განაპირობებს მათარცევანს?
- რა დისკურსული მახასიათებლებია გამოყენების შესაძლებლობის როგორც მსოფლიოში, ისე მეორე (კარტულ) ენაზე სწავლის ელემენტების სწავლისას?

კვლევითი მეთოდები:

ანუ ის უნარი, რომელიც აკმაყოფილებს დამოუკიდებელ და კარტულ სივრცეში ამ ტვირთსაზრის პრობლემების გადაჭრის მდებარეობის ამდენად, კვლევითი მეთოდის ამოცანის კონკრეტულ ფოკუსს გატვირთვის მდებარეობის კონკრეტული შემთხვევის კვლევის გაცემა:

ტექსტის სწავლა:

პირველი ეტაპზე რეპონდენტებს ვთხოვთ ორი ტექსტის დაჯერება შემდეგ ტემებზე: ა) დიდი თუ პატარა კალაქი? ბ) გემრიელი თუ უსაქონლო კვება? სტუდენტებს თავად უნდა გაეკეთებინათ არცევანი და გადაეყვინათ, თუ რომელი ტექსტის სწავლის უნარი უკარტულ ენაზე და რომელი - მათ მსოფლიოში ენაზე.

კითხვები:

მეორე ეტაპზე რეპონდენტებმა შეასწავს სწავლის ტიპის კითხვარი რა და დაჯერების სწავლის ტექსტის რეპონდენტებს პასუხი უნდა გაეცათ შემდეგ კითხვებზე:

1. კარტულ ენაზე უკარტულად მოყვანილი რომელი ტექსტის დაჯერება/სწავლა უადვილებს და რატომ? შესაძლებელია ერთზე მეტი პასუხის მონიშვნა. რამდენიმე პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ, სწავლის მიხედვით დააჯერებთ ტემები.

a) არწერა (მაგალიტად, სურათის არწერა);

b) ამბის გადმაცემა (მაგალიტად, როგორ გაუთარე გუსინდელი დრე);

გ) ტყენი პოზიციის გამოხატვა (მაგალიტად, დიდ ღალ აკსი გირცენიატ ცხოვრება ტუ პატარა ღალ აკსი?);

დ) დასაბუტება / არგუმენტირება (მაგალიტად, უნდა აიკრზალ ოს მანკანის ტარებისას / მარტვისას მობილი რიტლი აპარაკი)

2. ღვემოტ მოყვანილი რომელი ტეკსტის დაწერა / სეკმნა უფრო გიადვილ დაბატ ღართული ად და რომელი ტეკსტის დაწერა / სეკმნა უფრო გიადვილ დაბატ ტყენს მსობლიურ ენაზე და რატომ? გტხოვტ, პასუხი დაასაბუტოტ. სესაზი ებელია ერტზე მეთი პასუხის მონი სვნა.

a) არწერა (მაგალიტად, სურათის არწერა);

b) ამბის გადმაცემა (მაგალიტად, როგორ გაუთარე გუსინდელი დრე);

გ) ტყენი პოზიციის გამოხატვა (მაგალიტად, დიდ ღალ აკსი გირცენიატ ცხოვრება ტუ პატარა ღალი აკსი?);

დ) დასაბუტება/არგუმენტირება (მაგალიტად, უნდა აიკრზალ ოს მანკანის ტარებისას/მარტვისას მობილი რიტლი აპარაკი)

3. ღართული ენაზე ტეკსტის სეკმნის დროს:

a) ვფიკრობ მსობლიურ ენაზე და წერას ვიყებ ღართული ენაზე;

b) ვფიკრობ მსობლიურ ენაზე, იდეებს ვალ აგებ და ვგეგმავ

ღართული ენაზე და ვიყებ წერას ღართული ად;

გ) ვფიკრობ, ვგეგმავ, ვალ აგებ იდეებს ღართული ენაზე და ვიყებ წერას;

დ) დაფიკრების გარეშე ვიყებ ტეკსტის სეკმნას ღართული ად.

4. გიადვილ დაბატ ტუ არა ტყენ მიერ ღართული ად დაწერილი ტეკსტის გადაკითხვა და სეკდომების მოზებნა და რატომ? ზირიტადად როგორ სეკდომებს პოული ობტ? a) გრამატიკული; b) სინარსობრივი (ერთი და იმედი ინფორმაციის გაცემა, ლოგიკურად არეული ტეკსტი და ა. ს.).

5. ცამოტვილი ტაგანი რომელი 4 ტეკსტს დაწერდი ღართული ად?

a) წერილი მეგობარს; b) ცემი მომავალი; g) უნდა იყოს ტუ არა სამედიცინო მომსახურება უფასო?

დ) მარტო გირცენიატ მოგზაურობა ტუ მეგობრებთან ერთად? d) უმარლი ესეი განათლების მიწება აუცილებელია; d) როგორ მუსიკას უსმენტ და რატომ? e) რომელი ღალ აკსი იცხოვრებდი და რატომ? v) სეიზი ება ტუ არა ეტნიკური კონფლიკტების მოგვარება მსვიდობიანი გზით? z) სურათის არწერა; T) ზაფხული ცემს სოფელსი; i) სიგარეტის მოწევა მავნებელია ჯანმრტელობისთვის; k) ვიგნის კითხვა აუცილებელია.

ინტერვიუ:

მესამე ეტაპზე ცატარდა რესპონდენტებთან გასაუბრება, სადაც მატ დაესვატ სემდეგი სეკიტხვები:

- ისვალ ეტ ტუ არა სკოლაში

mSobl iur enaze Txzul ebis weris teqnika?

- gexmarebaT Tu ara mSobl iur enaze skol aSi SeZenil i weris unarebi meore enaze Txzul ebis werisas?
- weris procesSi, ra SemTxvevebSi fiqrobT mSobl iur enaze da ra SemTxvevebSi - qarTul enaze?
- did dros uTmobT Tu ara weris mosamzadebel etaps?
- iyenebT Tu ara l eqsikons weris procesSi?

kvI eviS baza:

kvI eva ganxorciel ebul ia Tsu humanitarul mecnerebaTa fakul - tetze qarTul i enis mosamzadebel i programis fargl ebSi. respondentebi iyvnen programis meore semestris somxurenovani studentebi, sul 25 axal gazrda. aqve sagangebod unda aRiniSnos, rom respondentebS nakl ebad aqvT gamomuSavebul i weris unarebi, vinaidan skol aSi ar asrul ebdnen msgavs aqtivobebS. mxol od ramdenime maTgans hqonda skol aSi mSobl iur enaze argumentirebul i teqstis organizebul ad weris gamocdil eba maswavl ebl is miTiTebebis mixedviT. mosamzadebel i kursis fargl ebSi, maT 1 semestris ganmavl obaSi moismines kursi: qarTul i, rogorc meore ena, weriTi aspeqtis swavl eba. kursis ganmavl obaSi isini eufl ebodnen rogorc enobriv kompetenciebS (gramatika, l eqsika, sintaqsuri konstruqciebi); strategiul da

social ur kompetenciebS. swavl eba ZiriTadad mimdinareobda abzacisa da martivi teqstis doneze. gasaTval is-winebel ia aseve gamokiTxul i studentebis enis codnis safexuri. respondentebi qarTul enas fl oben ZiriTadad saSual o doneze.

Catarebul i kvI eviS Sedegebi

Txzul ebis anal izi

Temis SerCeva:

Txzul ebebis anal izisas gamoikveTa erTi saerTo tendencia: respondentTa umravl esobam msgavsi arCevani gaakeTa. 21-ma studentma qarTul enaze Seqmna ese Temaze: *didi Tu patara qal aqi?* Sesabamisad, somxur enaze maT Seasrul es meore daval eba: *jansaRi Tu gemriel i kveba?* gamokiTxul Tagan mxol od oTxma studentma Seasrul a es daval eba qarTul enaze. amgvani arCevani, vfiqrobT, ganapiroba ramdenime mniSvnel ovanma faqtorma: 1. Temis simartivem/sirTul em; 2. ukve nacbma Tematikam; 3. qarTul i l eqsikisa da enobrivi saSual ebebis simwirem; 3. weris strategiebis da teqnikiS gamoyenebis nakl ebma praqtikam. unda aRiniSnos, rom pirvel i Temaze (*didi Tu patara qal aqi*) maT sal eqcio kursis ganmavl obaSi ukve hqondaT garkveul i informacia, zepiri diskusia da msjel oba, met-nakl ebad gaecnen saTanado l eqsikis, informa-

ciis gadmocemis saSual ebebsa da msjel obis strategiებს. მეორე თემა (ჯანსარი თუ გემრიელი კვება) კმატვის სრულიად უცნობი საკითხი იყო. ამდენად, შეიძლება იტყვას, რომ კმატვის ეს თემა უფრო რთული არგუმენტაციასა და კognიტურ პროცესებთანაა დაკავშირებული. დასაბუთება და შესაბამისი მაგალიტების მოზებნა გრამატიკული, სოციალური და სოციოკულტურული კომპენციების გაატიულებას მოიქვს. შეიძლება დავასკვნათ, რომ თემის სერცევა განპირობების ფიობის დონეზე და მეტაკognიტური ცოდნის მაქასიატები ებმა.

სიტყვების რადენობა ტყზულ ებებსი:

სტუდენტის არცევის განალიზების პარალელურად, მხედველობასი უნდა მივიროტ ტყზულ ებების მობიობა. ამ ტვალ საზრისიტაც საინტერესო სურატს გვაქვს ევს მოპობეული მასალა. ზოგადად, როგორც ვართულებ, ისე სომხურ ენაზე სესრული ებილი ნამუშევრებსი სიტყვატა დაფიქსირებული მაქსიმალური რადენობაა 150 სიტყვა, ხოლო მინიმალური - 40 სიტყვა. ამავდროს, ყურადსარეობისა, რომ ტიტყმის ყველი სტუდენტი თანაბარი მობიობის ტყსტს ყმნიდა როგორც ვართულებ, ისე სომხურ ენაზე. აყედან გამომდინარე, შეიძლება იტყვას, რომ ვერილობიტი ტყსტის მობიობა ამ სემტყვევასი განპირობა სტუდენტის ვერი უნარების უყონობამ და/ან ამ უნარების ფიობის დაბალმა დონემ, სვოედ ამიტომ ტყსტების მობიობა ტიტყმის თანაბარია ორივე ენის სემტყვევასი.

ვერის დონე

ვერის პროცესი რესპონდენტები იფარგლებდნენ მხოლოდ აბჯაცის დონით. მათი სატყმელი იყო მოკლე, კონკრეტული, აბჯაცის მობეული იყორტიანი ორი არგუმენტი განვრცობის გარეშე. უნდა არინისნოს, რომ მსგავსი ვიტარება სეგვხვდა როგორც ვართულებ, ისე სომხურ ენაზე სეყმნილ ტყსტებსი. მხოლოდ ორი ტყსტი იყო სედარებიტ ვრელი. ეს ტყსტები სედეგობდა 2-3 აბჯაცისაგან. ამ სემტყვევასი აბჯაცის დონეზე ტყსტის სეყმნა განპირობებულია ვერის სტრატეგიების ნაკლები ცოდნით.

დისკურსული მაქასიატები

დისკურსის ტიპი:

გამოკითხვისათვის საგანგებოდ სეარციეტ მსგავსი ტიპისა და სტრუქტურის ტემები. ორივე სემტყვევასი სტუდენტებს ორი ალტერნატიული სეტავაზებიდან უნდა გაეკეტებინათ არცევი, გამოეკეტათ პოზიცია და დასაბუთებინათ იგი. ექსპერიმენტისას სტუდენტის ნამუშევრების განალიზებისას გამოვლინდა დისკურსის რამდენიმე ტიპი:

1) **არგუმენტირება:** ცვენს სემტყვევასი ამ ტერმინს სედარებიტ პირობიტი მნიშვნელობა აყვს და გულისხმობს ზირიტადი იდეის მხარდავერას მაგალიტებიტ განვრცობის, ზიერი და სასული ოარგუმენტებიტ დასაბუთების გარეშე. სტუდენტები მხოლოდ ტიტო-ტიტო ვინადებებიტ გადმოსცემენ პოზიციას, თუ რათომ იცხვრებდნენ დიდ ან პატარა ვალ აყსიან რათომ უნდა მიიროს ადა-

მანამა მოლოდინს ანაგრის განმრეილ საკვები. აკვე არსანი სნავია ისიც, რომ რესპონდენტები ნაკლ ებად გამოხატავდნენ სუალედურ პოზიციას. მათ ნამუსევრებსი ნაკლ ებად იყო სეჯერებულ იორი ურტიერტსავინაარმდეგო ასპექტის დადებიტი ან უარყოფიტი მხარეები.

2) **არვერა:** ამგვარ თეგსტებსი სტუდენტები უბრალოდ არვერდნენ დიდ ან პატარა კალაკს / განსხვავებულ საკვებს.

d) **პირადი დამოკიდებულება:** რამდენიმე ნამუსევისი სტუდენტები მოლოდინს პირად განცდებზე, აზრებსა და ემოციურ დამოკიდებულებზე ამავხილ ებდნენ ყურადრებას.

დასკვნის სახით სეიზილება იტყვას, რომ დისკურსის ამგვარი ტიპები საერთო იყო როგორც სომხურ, ისე კართულენაზე სეკმნილი ნამუსევრებისთვის. გარდა ამისა, ორივე ენის სემტხვევისი დისკურსის ამ რამდენიმე ტიპიდან ყველაზე გავრცელებული არმოცნადა არგუმენტირება. საყურადრებოა, რომ დისკურსის ტიპის არცევისას მსგავსი სედეგები იკნა მირებულ იაპონიის ერთერთი კოლეჯის პირველ კურსელ სტუდენტებთან კატარებულ ივერითი ტესტირების დროსაც. ისევე როგორც კართულენასი მოსამზადებელი პროგრამის სომხურენოვანი სტუდენტები, იაპონელი სტუდენტებიც ნაკლ ებად იცნობდნენ ვერის სტრატეგებს და ნაკლ ებად ელ ობდნენ ვერის უნარებს (კაბაიასი, რინერტი, 2008), რაც განაპირობებს მირებულ ი სედეგების მსგავსებას.

ვერის პროცესი სტუდენტები ყველაზე ხსირად მიმართავდნენ არგუმენტირებულ მსჯელობას. სედარები

ნაკლ ებად სეგვხვდა არვერითი და ემოციური დამოკიდებულებების მკვლე თეგსტები როგორც კართულენა, ისე სომხურ ენებზე.

1)

ცემთვის ანაგრის საკვები მირცენია. განმრეილ საკვებსი ბევრი ცხიმია, ეს ადამიანის ორგანიზმს დიდ ზიანს აყენებს. მართალია რორის ხორცი თეგსტებულ იმეგვანი განმრეილ იადა ყველას უყვარს, მაგრამ კუდად მოკმედებს ანამრტელ ობაზე. მე მირცენია მცენარეები დამზადებულ იკერზე. მაგრამ იმასაც ვვამხობ მე.

ამ თეგსტის მიხედვით ირკვევა, რომ ავტორი სასუალ ოზე მართალი დონეზე ელ ობს კართულენას, ამდენად, მისთვის არ ვარმოადგენს პრობლემა ფაქტის არვერა და ამის საფუძველზე საკუთარი პოზიციის მოკლედ, მაგრამ თანმიმდევრულად და ელოგურად ვარმოცენა.

2)

მე ვფიქრობ, რომ პატარა კალაკსი ცხოვრება აგობია, იმიტომ რომ პატარა კალაკსი სიცუმეა, დიდი კალაკსი კი ზალიან ხმაურია. მართალია დიდი კალაკსი დიდი სანსი გაკვს სვავლ ისთვის, და ადვილად ისოვი სამსახური. პატარა კალაკსი ყველამ იცნობენ ერთმანეთს, კურდობა არ არის და საფრთხოა სირული.

ამ თეგსტის ავტორის სესახებ სეიზილება იტყვას, რომ იგი სასუალ დონეზე ელ ობს კართულენას, მისი ბილინგვისტური კომპეტენცია პირველ ავტორთან სედარებით დაბალია, თუმცა, აბჯაცის დონეზე, ისიც აყალიბებს საკუთარ პოზიციას და ასაბუთებს ფაქტის

mokl e aRweriT. am teqstSi nakl ebad aris warmoceni li diskursis maxasiaTebli ebi, markerebi da makavSirebeli enobrivi saSual ebebi. pirveli ori teqstis mcire mocul obis gamo metakognituri codnis real izaciaze am SemTxvevebSi saubari nakl ebadaa SesaZl ebeli.

3)

Cemi azriT, yovel Tvis didi qal aqi ufro jobia da axl a yvel as rom vkiTxoT yvel ani gveubnebian rom didi qal aqi ufro kargia. me bevri naTesavi myavs, roml ebic axal qal aqSi cxovrobdnen, mere sxva did qal aqSi Tbil isSi, moskovsa da erevanSi gadavidnen, da iq kargad cxovroben. maT zogjer veubnebi CamodiT-meTqi da aq, axal qal aqSi icxovreT. isinic ki gveubnebian, rom Tqven CamodiTo, aq ufro kargiao. me vfiqrob, rom isini sworad amboben, didi qal aqi ufro kargia, radgan iq bevri samuSao adgil ebi aris da umuSevari darCenis al baToba Zal ian cotaa. did qal aqebSi skol a da universiteti bevria da adamiani SeuZlia Tavisi Svil istvis airCios yvel aze kargi da saWiro skol a an universiteti. es yvel aferi damtkicebs, rom did qal aqebSi cxovreba ufro kargia, vidre patara qal aqebSi.

mocemul teqsts, SeiZl eba iTqvas, aqvs emociuri el feri, piradi damokidebul eba, gadmocemul i sadad da martivad, sakuTari gamocdil ebis aRwera, rac zogadi daskvnis gamotannis iribi safuZveli xdeba. miuxedavad avtoris SedarebiT dabal i

lingvisturi kompetenciisa, metakognituri codna met-nakl ebad Cans namuSevarSi.

4)

me Zal ian miyvars qal aqi, magram sul iT mSvidi adamiani var, amitomac mirCevnia patara qal aqSi vicxovre, imitom rom CemTvis eg saWiroa, roca Cemi Semogareno yvel aferi mSvidi da lamazi iqneba. magram Tu eg SesaZl ebl oba ar mqondes, da me sadac viqnebi bednieri, iq vicxovre. qal aqi iyos patara Tu didi eg mniSvnel ovani ara, umTavresi rogori adamianebi cxovroben iq. me qal aqSi Zal ian bevjer vyofil var, magram me mudam mirCevnia patara qal aqi. didi qal aqSi roca viyo, cud xasiaTze var, ar vici, ratom al baT bevri Senoba aris, Zal ian bevri manqana aris. me saerTod ar miyvars qal aqis kakani, Zal ian vnerviul ob. magram ar SemiZlia vTqva, rom qal aqi cudi. didi qal aqi aqvs Tavisi Tvissebebi, patarac Tavisi. didi qal aqSi Zal ian bevri saocari adgili aris, bevri Zeglebi. magal iTad, Tbil isi didi qal aqi. ra lamazi qal aqia, Zal ian lamazi buneba aqvs, saocari sanaxooba aris. me imedi maqvs, rom kargad viswavl e da kargi special isti gavxde. gansxvaveba ar aris Tu sad vcxovrob did qal aqSi Tu patara. me mgonia, rom patara qal aqSi yvel a adamiani muSaoben, magram did qal aqSi saqmis eweva Zal ian Znel ia. maincdamainc yvel a qal aqi aqvs Tavisi dadebiTi da uarRobiTi Tviseba.

Tu mesame teqstSi Txroba sada iyo, am namuSevarSi Warbobs eqspre-siul i funqciIT gamoyenebul i zed-sarTavi saxel ebi. teqstis l ogikuri wyoba SedarebiT areul ia, amdenad metakognituri codna nakl ebadaa asaxul i am weril obiT teqstSi.

teqstebis ganxil visas sainteresoa, Tu ramdenad fl oben avtorebi strategiul kompetencias, ramdenad iyeneben ama Tu im formas adekvaturad da miznis Sesabamisad. am mxriv pirvel teqstSi yuradRebas iqcevs Semdegi frazebi: *CemTvis j ansaRi sakvebi mirCevnia; mcenareebiT damzadebul i kerZebi; meoTxe teqstSi sainteresoa Semdegi monakveTebi: qal aqis kakani; mudam mirCevnia; mainc-damainc yvel a qal aqi aqvs.* savsebiT SesaZl ebel ia, am tipis Secdomebi mSobl iuri enis enobrivi bazis transferis Sedegi iyos, amdenad, swored amgvar Secdomebze unda gavumaxvil oT yuradReba enis Semswav-l el s swavl ebis procesSi da maT aRmosafxvrel ad unda gamoviyeoT sxvadasxva strategia. kvl evis mizans amj erad ar warmoadgens am strategiebis Sesaxeb dawvril ebiTi saubari. imdenad ramdenadac ganxil ul i teqstebi ar scil deba abzacis dones, argumentirebul i diskursis organizebis probl emebze (Sesaval i, ZiriTadi nawil i, daskvna, Zl ieri da susti argumentebi, mxardamWeri debul ebebi da a. S.) ar SevCerdebiT.

diskursis markerebi

probl emis anal izisas mxedvel o-baSi unda miViRoT diskursis max-asiaTebi ebic. ganxil ul argumentirebul teqstebSi rogorc qarTul , ise somxur enebze warmodgenil namuSevrebSi studentebi yvel aze xSi-rad iyenebdnen frazebs: *Cemi azriT, me vfiqrob* sakuTari damokidebul e-bis gamoxatvis mizniT. saTqmels iS-viaTad asabuTebden formiT: *maga-l iTad.* samomavl o perspeqtiva ramdenime respondentma gadmosca fraziT: *imedi maqvs, rom...* daskvna ramdenime nawerSi mocemul i iyo formiT: *aqedan gamomdinare...* orive enaze wevr-kavSirebidan yvel aze xSirad gamoyenebul i formebia: *imi tom rom, radgan...*

Sej ameba

qarTul da somxur enebze Seqm-nil i teqstebis gaanal izebisas erTi myari kanonzomiereba SeiniSneba am Tval sazrisiT. avtorebi daaxl oebiT imave unarebisa da diskursul i mar-kerebis gamoyenebiT qmian teqsts mSobl iur enaze, romel Ta meSveobi-Tac ageben qarTul teqsts. mocul o-bac TiTqmis identuria. bunebrivad ismis kiTxva, ra SeiZl eba iyos amis ganmapirobebel i mizezi? maT umrav-l esobas ar uswavl ia weris strategiebi mSobl iur enaze, samagierod, am strategiebs met-nakl ebad gaecnen meore enaze. aris Tu ara SesaZl ebel i weris procesSi weris unarebis transferi meore enidan pir-vel /mSobl iur enaze? diskursis ti-

პის გატვალ ისწინებოც მოცემული თეგებობის ანალიზი იქონიებს კონკრეტულ დამატებით პასუხის გაცემის საშუალებას. თეგნიკა და ზოგადი სტრატეგიები ერთგვარი უნივერსალი არიან მოვლენა და მისი ტრანსფერი თავისუფლად შესაძლებელი როგორც მსოფლიოში ერთდროულად, ისე პირველად, მეორე ერთდროულად. თუმცა, ეს დასკვნა გამოგვაყვამოვლოდ კონკრეტული ტიპის დისკურსის საფუძველზე. საინტერესოა ამ ტვალის საზრისო კონკრეტული ინტერვიუს შედეგები.

კონკრეტული ანალიზი

კონკრეტული ანალიზის მიზანი იყო იმის გამოვლენა, თუ რამდენად იწინებოც მსოფლიოში არსებულ ენობრივ სემსავლელის კონკრეტული ენობრივი პროცესის უზრუნველყოფის, როლი და დავირთვა აქვს ამ სემსავლელის მსოფლიოში არსებობა და კიდევ რა გარემოებები მოწოდებენ ამ პროცესს.

სემსავლელის კონკრეტული ანალიზის შესავალია და დამატებითი საინტერესო ტენდენცია გამოიკვეთა. კონკრეტული ენობრივი პროცესის დასაწყისში უფრო გავრცელებულია, უმრავლესობა სემსავლელის გავრცელება. სტუდენტები ამგვარად ასახულებენ სატყმელს: *უფრო ადვილია იმის გავრცელება, როგორც გავრცელება გულისხმობს დრო. უნდა დავუბრუნო, რაც იყო, ესე იგი მოვლოდ მოხდენილი (მოხდარი) არის. თან არაა საუბრო ბევრი ენობრივი კონკრეტული გამოყენება; ასე თეგსტი ცხელ ენობრივი ენა, ე. ი. კუჩის ენა, საკმარისია; მე უფრო ადვილია დამატებითი გავრცელება, რადგან ამ თეგსტი*

იწინებოც იმ სიტუაციაში, რაც იწინებოც ყოველ დროს ცხოვრობს. გამოკითხული ტეგნიკის დასაწყისში აქვს ადგილი თეგსტის შეკმნას. ერთ-ერთი სტუდენტის პოზიცია ასეთია: *არაა რაიმე უფრო ადვილია, იმით რომ სურათი მოცემულია და ცხელ პირდაპირ ვერა, რაც ვხედავ.* მოვლოდ 3 სტუდენტის არცერთი პოზიციის გამოყენების თეგსტი. ერთ-ერთი მათგანი თეგსტი: *რაიმე უფრო ადვილია ტეგნიკის გამოყენება, იმით რომ ეს არის ცხელი ენობრივი, მიზანი, ცხელ ვფიქრობო მთავალი რა უნდა გააკეთო.*

კონკრეტული ანალიზის შესავალია, თუ რა ეტაპების განხორციელება რეპონდენტების თეგსტი და რომელი ეტაპზე ხდებოც მსოფლიოში არსებობის და მეორე ენობრივი კონკრეტული/გადაცემის. ამ ბოლო რეპონდენტებში ზრდად სამ კონკრეტულ პასუხს: ა) ვფიქრობო მსოფლიოში არსებობის და თეგსტი კონკრეტული ენობრივი; ბ) ვფიქრობო მსოფლიოში არსებობის, იდეების და თეგსტი კონკრეტული ენობრივი და თეგსტი კონკრეტული ენობრივი; გ) ვფიქრობო, ვგეგმავ, და თეგსტი კონკრეტული ენობრივი და თეგსტი კონკრეტული ენობრივი. აქედან პირველი და მეორე კონკრეტული თეგსტი კონკრეტული ენობრივი და თეგსტი კონკრეტული ენობრივი, მიუხედავად ამისა, პასუხების რაოდენობა ა)-ბ) და გ) კონკრეტული ენობრივი თეგსტი კონკრეტული ენობრივი. გამოკითხული თეგსტი კონკრეტული ენობრივი, რომ თეგსტი კონკრეტული ენობრივი და, შესაბამისად, თეგსტი კონკრეტული ენობრივი თეგსტი კონკრეტული ენობრივი. რეპონდენტი მეორე თეგსტი კონკრეტული ენობრივი კონკრეტული ენობრივი, რომ თეგსტი კონკრეტული ენობრივი

mTI ianad mimdinareobs meore enaze. isini fiqroben, gegmaven da qmnia teqsts mxol od qarTul ad. riT SeiZl eba aixsnas msgavsi movl ena? ra aris aRniSnul i fokusj gufis kognituri procesebis safuZveli? pasuxis gacemaSi dagvexmareba intervius Sedegebi (ix. qvemoT, intervius anal izis Sedegebi).

rac Seexeba qarTul enaze teqstis Seqmnis mizniT konkretul i Tematikis SerCevis sakiTxs, gamokiTxul Ta umetesoba irCevs Semdeg Temebis: weril i megobars; Cemi momaval i; umaRl esi ganaTI ebis miReba aucil ebel ia; romel qal aqSi icxovrebdit da ratom? Tamamad SeiZl eba iTqvas, rom studentebis arCevani ganpirobepul ia nacnobi TematikiTa da diskursis tipiT.

dabol os, sainteresoa, ramdenad fl oben respondentebi kognitur strategiებს da ramdenad *SeuZl iaT sakuTari naweris gadakiTxva, gramatikul i da Sinaarsobrivi* Secdomebis povna. am etapze es sakiTxi gavarkviet mxol od kiTxvarebis doneze. aRmoCnda, rom TiTqmis yvel a gamokiTxul i teqstis gadakiTxvisas met-nakl ebad poul obs mxol od gramatikul Secdomebs. erT-erTi respondent i aRniSnavs: *Cem mier daweril i teqstis gadakiTxva ar aris rTul i. Secdomebis povna ufro rTul ia, imitom rom me davwere da ar mesmis Cemi Secdomebi. magram ufro xSirad vpoul ob gramatikul i Secdomebi.*

interviu

respondentebTan muSaobis bol o etapi iyo maTTan gasaubreba. am aqtivobaSi monawil eoba mi iRo 10 studentma. maT davusvit Semdegi SekiTxva: romel enaze fiqrobt da romel enaze wert da ra ganapirobebs Tqvens arCevas? umetesobis pasuxi iyo Semdegi: maT urCeviaT maTTvis nacnob Tematikaze ifiqron qarTul ad da, Sesabamisad, teqsti Seqmnan qarTul enaze, radgan am SemTxvevaSi maT gacil ebit uadvil debaT weris procesis warmarTva da ukeTes Sedegebsac iReben. qarTul ad fiqris dros isini real urad afaseben sakuTari enis fl obis dones da maTTvis nacnob da, aqedan gamomdinare, adekvatur l eqsikur erTeul ebsa da sintaqsur konstruqciebs iyeneben. maSin, rodesac fiqroben somxurad da cdil oben, somxuridan sityvasityvit Targmnon teqsti, kognituri procesi ormagdeba, rTul deba da, sabol ood, studentebi maTTvis sasurvel Sedegs ver iReben. garda amisa, bunebrivia, rom mSobl iuri da meore enebis fl obis doneebi gansxvavdeba, amdenad, pirvel enaze Camoyal ibepul i/Seqmnil i Sinaarsobrivi da gramatikul -l eqsikuri konstruqciebis transferi garkeul sirtul eebis ukavSirdeba. garda amisa, garTul ebul i kognituri procesi respondentebis emociur mdgomareobazec moqmedebis da xel s uSl is organizebul i weril obiTi produqtis SeqmnaSi. ramdenime respondentma aRniSna, rom

განსხვავებით ნაცნობი ტემათის სიგანე, რთული და უცნობი ტექსტის სეკმნიას იგი ფიქსა და ტექსტის დაგეგმვას უკვე იწყებს მსობლიურ ენაზე.

გარდა ამისა, respondentებთან საუბრის ცენტრის საინტერესო იყო თუმცა მისი რომელი ფორმანი უნდა იყოს უპირატესობას ვერის პროცესში, როდის შეუძლია თუ არა საკუთარი შესაძლებლობების და ვერის სტრატეგიების მაქსიმალური რეალიზაცია? სტუდენტებმა განაცხადეს, რომ ინდივიდუალური მუშაობა მათთვის უფრო ადვილია რაიმე ფორმამ მხრივ, თუმცა ვერის პროცესის დაწყებამდე დისკუსია და ზეპირი მსჯელობა განსაკუთრებით უწყობს ხელს ნაწილის დაგეგმვაში, სათანადო სტრატეგიების მოზებნასა და ვერილობის დისკუსიის რეალიზებაში.

ზოგადი დასკვნები

კვლევის შედეგების შეჯამების კიდევ ერთხელ დასადასტურებელია, რომ ვერის პროცესში პირველი და მეორე ენების ურთიერთმართების დადგენისას აუცილებელია რამდენიმე ფაქტორის გათვალისწინება: ვერის კოგნიტური და მეტაკოგნიტური სტრატეგიების ცოდნა მსობლიურ ან მეორე ენაზე, ენის ფლობის დონე, დისკუსიის ტიპი. ცხარეული მუშაობის საფუძველზე შეიძლება დავასკვნათ, რომ ნაცნობი ტიპის დისკუსია და შედარებით მარტივი ამოცანის შემთხვევაში, აბჯანის დონეზე, კოგნიტური პროცესები თანაბრად მიმდინარეობს როგორც პირველ, ისე მეორე ენაზე. ამდენად, ვერის უნარების ტრანსფერი შესაძლებელია როგორც პირველი ენიდან მეორე ენაში, ისე პირიქით,

მეორე ენიდან მსობლიურ ენაში. არსაინსტრუქციის, რომ respondentების ნაწილი იდეების გენერაციას, დაგეგმვას და ვერის პროცესის დაწყებას არც ვერის პირდაპირ მეორე ენაზე ნაწილი ფიქრობს სომხურ ენაზე და ვერის იწყებს ვართულ ენაზე. მოპოვებული მასალის დამუშავებამ გვიჩვენა, რომ მათი არც ვანი განვიხილეთ დისკუსიის ტიპით, ამოცანის სირთულე და ნაცნობი ტემათი. ამდენად, ვერის პროცესის სწავლებისას უნდა გავითვალისწინოთ ეს ასპექტები და არ უნდა უგულბებელი ვყოფილიყავით მსობლიური ენის როლი.

სამომავლო პერსპექტივა

დამოკიდებულია ნაწილი ვართულ სიგანეზე ენის სივრცეში ამოცანის სირთულეში მიმდინარე პროცესების ფონზე სპეციფიკური სწავლისა და დამუშავების მოლოდინი პირველი ენის და მეორე ენის მიმართებით, მეორე ენაზე ვერის პროცესის დაწყების დინამიკაში. რა შედეგებს მოგვცემს ვართული ენაში მოსამზადებელი პროგრამის სტუდენტების, ასევე, ვართული, როგორც მეორე ენის სწავლების სხვადასხვა პროგრამის მონაწილეების მონაცემების სწავლა ვერის სწავლების დაწყებამდე და როგორც ვართული ენის იყნება კურსის დასრულების შემდეგ. საწილი ფოკუსი გულისხმობს ვერილობის გაზრდას და კვლევაში უფრო მეტი respondentის ჩართვა, რათა კიდევ უფრო გავსაზრდოთ და სრულიყოფილი სურათი მივიღოთ. მიზნული შედეგები კი გამოვადგება კონკრეტული რეკომენდაციების შემუშავებასა და სამომავლო მუშაობის დაწყებას.

gamoyenebul i l i t e r a t u r a

- akiel i, 1994** - Akyel, A. (1994). First Language use in EFL writing: Planning in Turkish vs. planning in English. *International Journal of Applied Linguistics*, 4, 169-197
- knutsoni, 2006** - Knutson, E. M. (2006). Thinking in English, writing in French. *The French Review*, 80 (1), 88-109.
- koheni, bruqs-karsoni, 2001** - Cohen, A. D., & Brooks-Carson, A. (2001). Research on direct versus translated writing: Students' strategies and their results. *The Modern Language Journal*, 85, 169-188.
- kohro, 2009** - AA Contrastive Study between L1 and L2 Compositions: Focusing on Global Text Structure, Composition Quality, and Variables in L2 Writing, *Dialogue*, 2009, Col. 8, PP.1-19
- krapel si, 1990** - Krapels, A. R. (1990). An overview of second language writing process research. In B. Kroll (Ed.), *Second Language writing: Research insights for the classroom* (pp.37-56). Cambridge: Cambridge University Press
- l al i, 2000** - Lally, C. G. (2000). First language influences in second language composition: The effect of pre-writing. *Foreign Language Annals*, 33, 428-432
- l ei, 1982** - Lay, N. D. S. (1982). Composing processes of adult ESL learners: A case study. *TESOL Quarterly*, 16, 406
- ficgeral di, Senahani, 2000** - Fitzgerald, J., & Shanahan, T. (2000). Reading and writing relations and their development. *Education Psychologist*, 35 (1), 39-50
- fl aueri, heisi, 1981** - Flower, L., & Hayes, J. R. (1981). A cognitive process theory of writing. *National Council of Teachers of English*, 32 (4), 365-387
- fraidl ander i, 1990** - Freidlander, A. (1990). Composing in English: Effects of a first language on writing in English as a second language. In B. Kroll (Ed.), *Second language writing: Research insights for the classroom* (pp. 109-125). Cambridge: Cambridge University Press.
- fukuda, 371, 372** - Eri Fukuda, Relationships of L1 and L2 Reading and Writing Skills, <http://www.google.ge/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CEgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fdaiakuin.soka.ac.jp%2Fassets%2Ffiles%2Fpdf%2Fmajor%2Fkiyou%2F23_jang5.pdf&ei=2EX0T5XLKojltQbutPGcBQ&usg=AFQjCNHXoULIAsnH8vX88WgN97IcWJVUBQ>
- Suneni, gel dereni..., 2003** - Schoonen, R., Van Gelderen, A., De Glopper, KI., Hulstijn, J., Simis, A., Snellings, P., & Stevenson, M. (2003). First language and second language writing: The role of linguistic knowledge, speed of processing and metacognitive knowledge. *Language Learning*, 53, 165-202.
- hiroi kobaiaSi, karol rinerti, 2008** - Kobayashi, H., & Rinnert, C. (2008). Task response and text construction across L1 and L2 writing, *Journal of Second Language Writing* 17 (2008), PP.7-29

Giuli Shabashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Relationship between the First and the Second language writing

ABSTRACT

The paper aims to consider the relationship between first and second language writing and main points appeared in second language writing process. It is emphasized the cognitive and metacognitive strategies either for the first or the second languages, language acquisition and discourse type. The research was fulfilled in different ways. First of all the students created essays on the both Georgian and Armenian languages, filled questionnaires and answered the questions during the interview. It is concluded that the transfer may be occurred in case of the both directions. So during the second language writing class all the above mentioned aspects must be considered.